

YUNAN

ANADOLU

İRAN

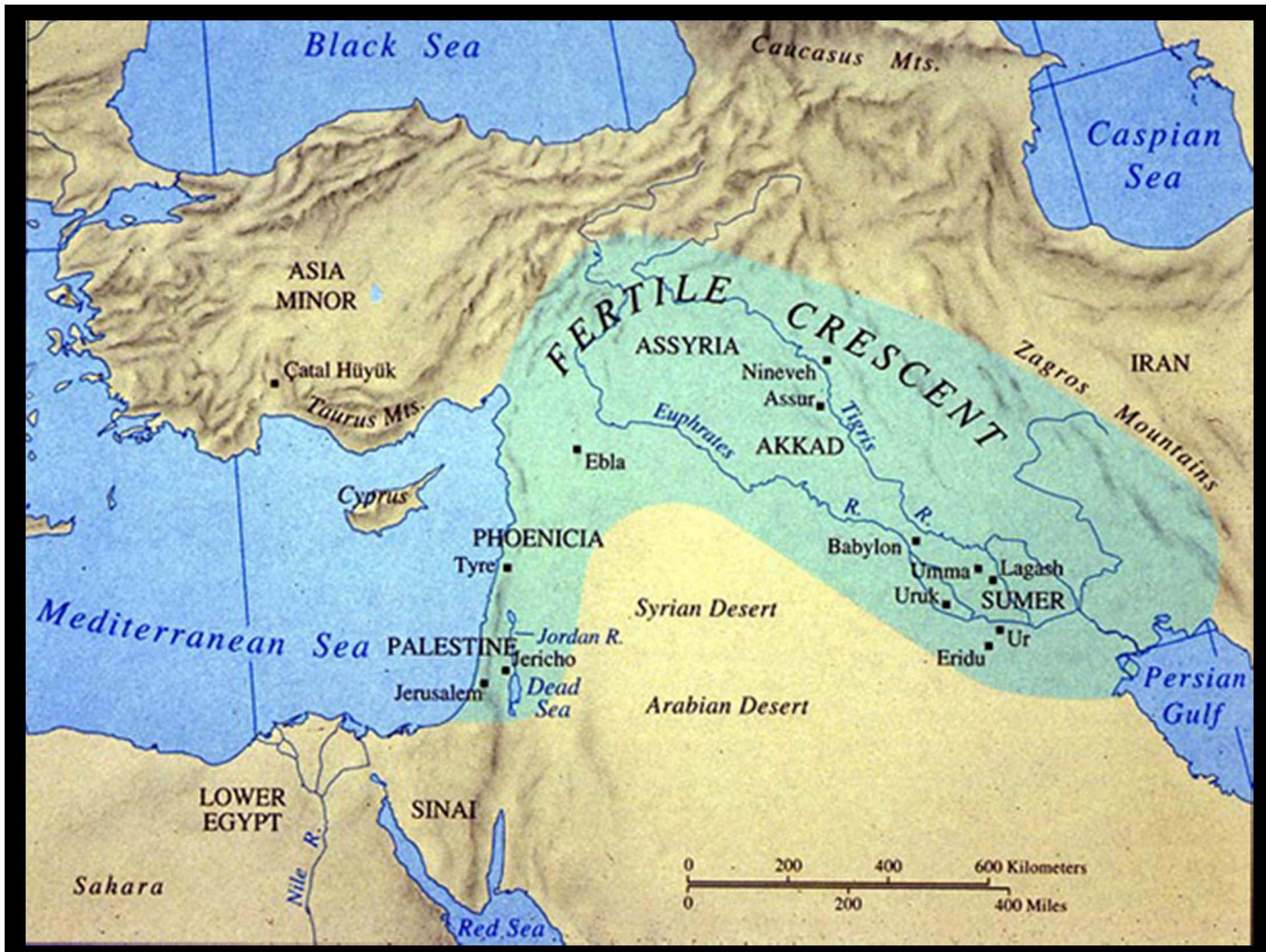
MEZOPOTAMYA

MISIR

HİTİT

Relief of
**Southwest
Asia**

Sümerler (M.Ö.4000-2350

- İlk defa yazıyı kullandılar (M.Ö.3200).
- İlk siyasal örgütlenme Site şehir devletleri oluşturuldu. (Ur, Uruk, Kiş, Lagaş)
- İlk yazılı kanunları yapmışlardır. (Lagaş kralı Urgakina) (İlk hukuk devletidir.)

GENEL ÖZELLİKLERİ:

Genellikle iklim ve yer şekillerinin uygun olduğu su kenarlarında kurulmuşlardır.

- Daha çok tarıma dayalı üretim vardır.
- Genellikle site (kent) devleti biçiminde oluşmuşlardır.(Polis, Nom, Site)
- Çok tanrılı din yaygındır.(ilk tek tanrılı din İbranilerdedir)

Yönetim anlayışları tanrısal (teokratik)

- Bütünüyle tanrısal: Mısır (tanrı kral)
- Yarı tanrısal: Mezopotamya (rahip kral)

Sümerler

- Bir yılı 354 gün olarak hesaplamışlar ve ay yılı takviminin temelini atmışlardır.
- Ziggurat adında tapınaklar yapmışlar. Son katı gözlemevi olmuş ve astronomi gelişmiştir.
- En önemli mülkiyet, su kanalları ve topraktır.
- Patesi denilen Rahip Kralları vardır

- Sümer kanunları fidye, Hammurabi kanunları kısasa dayalıdır.
- Sümer kanunları şehir veya küçük bir bölgeyi idare etmek, Babil ve Asur kanunları ise büyük bir ülke veya devleti idare etmek için yapılmıştır(Merkeziyetçi olmak için).

KISAS: Suç için verilen cezanın da aynı oranda ağır olması sistemidir. Kanunların sert olması suç oranını azaltıp, devletin daha uzun süre yaşamasını sağlamak içindir

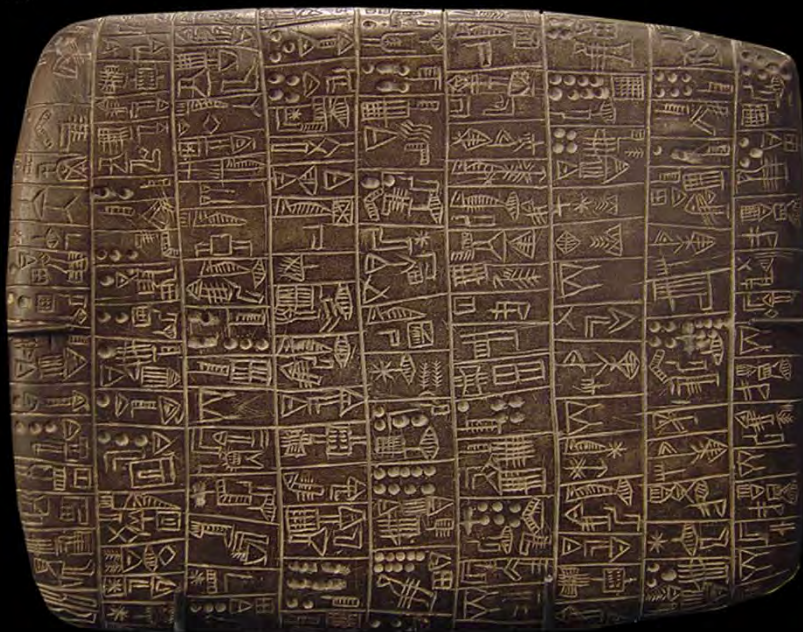
ZİGGURAT TAPINAKLAR

*Enlil, Ninmah, Enkí, and Isimud
(Sumerian depiction)*

- **Anu veya An: Gök tanrısı, önceleri baş tanrıyken sonra yerini hava tanrısı Enlil almıştır.**
- **Enlil: Hava tanrısı, tanrıların babası, tapınağı Ekur Nippur kentindeydi.**
- **Enki: Bilgelik tanrısı**
- **Nimmah (Ninhursag): Ulu hanım, ana-tanrıça**
- **Nanna (Sin): Ay tanrısı**
- **Utu (Şamaş): Güneş tanrısı, ay tanrısı Nanna'nın oğlu.**
- **İnanna (İştar): Aşk ve Bereket Tanrıçası**

Front:

Back:

- **Arkaik Sümerce - MÖ 3100 - MÖ 2600/2500**
- **Eski ya da Klasik Sümerce - MÖ 2600/2500 - MÖ 2300/2200**
- **Neo-Sümerce (Yeni Sümerce) - MÖ 2300/2200 - MÖ 2000**
- **Geç Dönem Sümercesi - MÖ 2000 - MÖ 1800/1700**
- **Post-Sümerce - MÖ 1800/1700 - MÖ 100**

AKAD İMPARATORLUĞU

AKAD İMPARATORLUĞU

AKAD KRALLARI

- Sargon 2334-2279
- Rimush 2279-2270
- Maniştusu 2270-2254
- Naramsin 2254-2218
- Şarkali Şarri 2218-2193

SARGON

NARAMSIN

AKADLAR

- 1- Kentleri kurmadılar, ele geçirdiler
- 2- Mutlak monarşiyi benimsediler
- 3- İlk merkezi krallığı kurdular
- 4- İlk düzenli orduyu kurdular
- 5- İlk imparatorluğu kurdular
- 6- Göçebe olan Samiler yerleşik hayata geçtiler

ASUR İMPARATORLUĞU

Assur İmparatorluğu'nun En Geniş Sınırları - İÖ 7. Yüzyıl

ASUR İMPARATORLUĞU KRONOLOJİSİ

- Eski Asur Çağı (M.Ö. 2000-1600)
- Orta Asur Çağı (M.Ö. 1500-1000)
- Yeni Asur Çağı (M.Ö. 1000-612)

KRALLAR LİSTESİ

ESKİ ASUR DÖNEMİ

- Erishum I (MÖ 1906-MÖ 1867)
- Ikunum (MÖ 1867-MÖ 1860)
- Sargon I (MÖ 1860-MÖ 1850) (Nimud tapınağı/kalesinde hükmetti)
- Puzur-Ashur II (MÖ 1850-MÖ 1830)
- Naram-Sin (MÖ 1830-MÖ 1815)
- Erishum II (MÖ 1815-MÖ 1809)
- Shamshi-Adad I (MÖ 1809-MÖ 1781)
- Ishme-Dagan I (MÖ 1780-MÖ 1741)
- Mut-Ashkur (MÖ 1730-MÖ 1720)
- Rimush (MÖ 1720-MÖ 1710)
- Asinum (MÖ 1710-MÖ 1706)
- (MÖ 1706-MÖ 1700)
 - Assur-dugul
 - Assur-apla-idi (hiçbir kralın oğlu olmayan ilk kral)
 - Nasir-Sin
 - Sin-namir
 - Ibqi-Ishtar
 - Adad-salulu
 - Adasi
- Belu-bani (MÖ 1700-MÖ 1691)
- Libaia (MÖ 1690-MÖ 1674)
- Sharma-Adad I (MÖ 1673-MÖ 1662)
- Iptar-Sin (MÖ 1661-MÖ 1650)
- Bazaia (MÖ 1649-MÖ 1622)
- Lullaia (MÖ 1621-MÖ 1618)
- Shu-Ninua (MÖ 1615-MÖ 1602)
- Sharma-Adad II (MÖ 1601-MÖ 1598)
- Erishum III (MÖ 1598-MÖ 1586)
- Shamshi-Adad II (MÖ 1567-MÖ 1561)
- Ishme-Dagan II (MÖ 1561-MÖ 1545)
- Shamshi-Adad III (MÖ 1545-MÖ 1529)
- Ashur-nirari I (MÖ 1529-MÖ 1503)
- Puzur-Ashur III (MÖ 1503-MÖ 1479)
- Enlil-nasir I (MÖ 1479-MÖ 1466)
- Nur-ili (MÖ 1466-MÖ 1454)
- Ashur-shaduni (MÖ 1454)
- Ashur-rabi I (MÖ 1453-MÖ 1435)
- Ashur-nadin-ahhe I (MÖ 1435-MÖ 1420)
- Enlil-nasir II (MÖ 1420-MÖ 1414)
- Ashur-nirari II (MÖ 1414-MÖ 1407)
- Ashur-bel-nisheshu (MÖ 1407-MÖ 1398)
- Ashur-rim-nisheshu (MÖ 1398-MÖ 1390)
- Ashur-nadin-ahhe II (MÖ 1390-MÖ 1380)

KRALLAR LİSTESİ

ORTA ASUR DÖNEMİ

- ORTA ASUR DÖNEMİ
- Eriba-Adad I (MÖ 1380-MÖ 1353)
- Ashur-uballit I (MÖ 1353-MÖ 1317)
- Enlil-nirari (MÖ 1317-MÖ 1307)
- Arik-den-ili (MÖ 1307-MÖ 1295)
- Adad-nirari I (MÖ 1295-MÖ 1263)
- Shalmaneser I (MÖ 1263-MÖ 1233)
- Tukulti-Ninurta I (MÖ 1233-MÖ 1196)
- Ashur-nadin-apli (MÖ 1196-MÖ 1193)
- Ashur-nirari III (MÖ 1193-MÖ 1187)
- Enlil-kudurri-usur (MÖ 1187-MÖ 1182)
- Ninurta-apal-Ekur (MÖ 1182-MÖ 1179)
- Ashur-Dan I (MÖ 1179-MÖ 1133)
- Ninurta-tukulti-Ashur (MÖ 1133)
- Mutakkil-nusku (MÖ 1133)
- Ashur-resh-ishi I (MÖ 1133-MÖ 1115)
- Tiglath-Pileser I (MÖ 1115-MÖ 1076)
- Asharid-apal-Ekur (MÖ 1076-MÖ 1074)
- Ashur-bel-kala (MÖ 1074-MÖ 1056)
- Eriba-Adad II (MÖ 1056-MÖ 1054)
- Shamshi-Adad IV (MÖ 1054-MÖ 1050)
- Ashur-nasir-pal I (MÖ 1050-MÖ 1031)
- Shalmaneser II (MÖ 1031-MÖ 1019)
- Ashur-nirari IV (MÖ 1019-MÖ 1013)
- Ashur-rabi II (MÖ 1013-MÖ 972)
- Ashur-resh-ishi II (MÖ 972-MÖ 967)
- Tiglath-Pileser II (MÖ 967-MÖ 935)
- Ashur-Dan II (MÖ 935-MÖ 912)

KRALLAR LİSTESİ

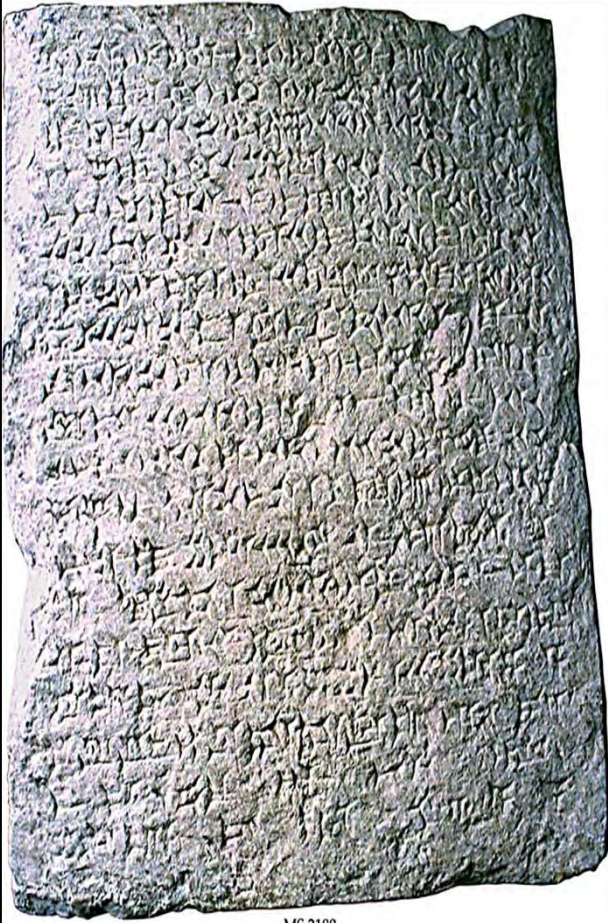
YENİ ASUR DÖNEMİ

- Adad-nirari II (MÖ 912 - MÖ 891)
- Tukulti-Ninurta II (MÖ 891 - MÖ 884)
- Ashur-nasir-pal II (MÖ 884 - MÖ 859)
- Shalmaneser III (MÖ 859 - MÖ 824)
- Shamshi-Adad V (MÖ 822 - MÖ 811)
- Adad-nirari III (MÖ 811 - MÖ 783)
- (Semiramis), vekaleten, (MÖ 811 - MÖ 805)``
- Shalmaneser IV (MÖ 783 - MÖ 773)
- Ashur-Dan III (MÖ 773 - MÖ 755)
- Ashur-nirari V (MÖ 755 - MÖ 745)
- Tiglath-Pileser III (MÖ 745 - MÖ 727)
- Shalmaneser V (MÖ 727 - MÖ 722)
- Sargon II (MÖ 722 - MÖ 705)
- Sennacherib (MÖ 705 - MÖ 681)
- Esarhaddon (MÖ 681 - MÖ 669)
- Ashurbanipal (MÖ 669 - MÖ 631 ya da MÖ 627)
- Ashur-etil-ilani (MÖ 631/MÖ 627 - MÖ 623) (631-627 yılları arasında babası Ashurbanipal yerine vekillik yapmıştır)
- Sin-shumu-lishir (MÖ 623)
- Sin-shar-ishkun (MÖ 623 - MÖ 612)
- Ashur-uballit II (MÖ 612- MÖ 609)

- Anadolu ile yaptıkları ticaret sırasında Anadolu'ya **yazıyı** taşımışlar ve Anadolu'da tarih devirlerini başlatmışlardır.

- **Asurluların kanunları** Sümer ve Hammurabi kanunlarına göre çok daha sert hükümler içeriyordu.

MS 2180
Royal inscription of Ashurbanipal. Assyria, ca. 646 BC

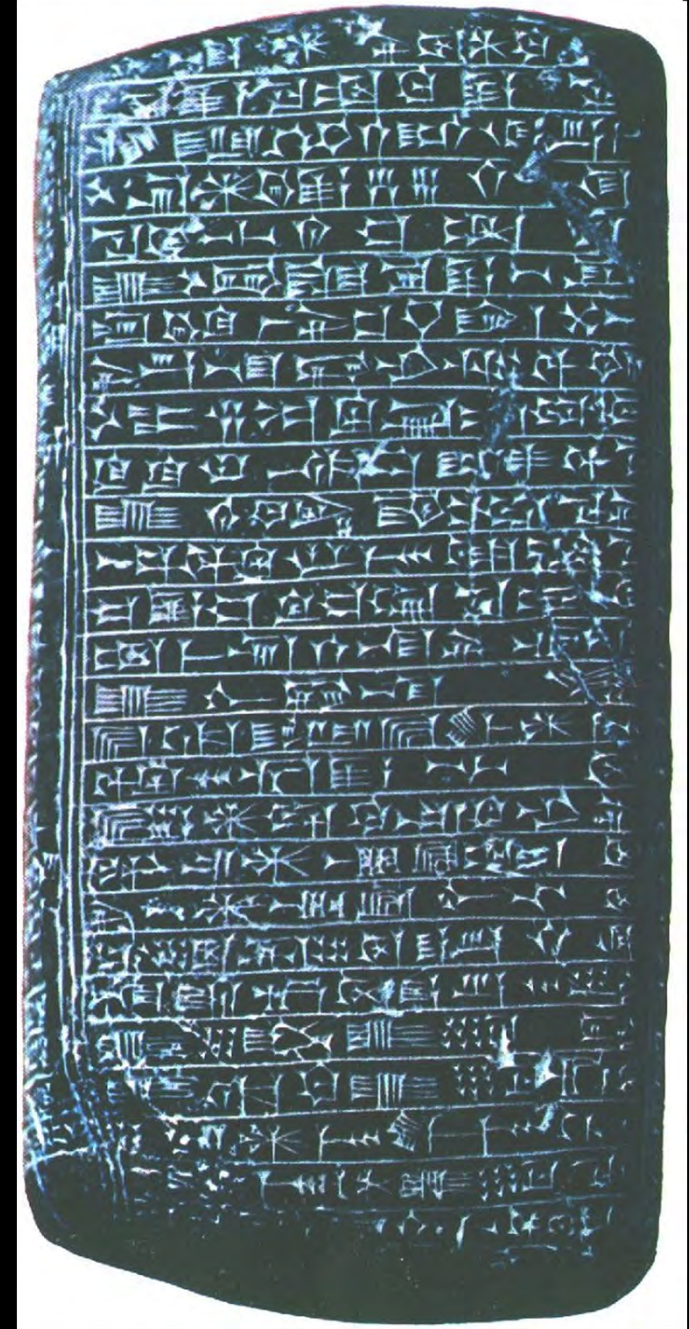
MS 2368
Royal inscription of Sargon II of Assyria.
Nimrod, 722-705 BC

Asurlular'da Kültür ve Uygarlık

- Mutlak monarşı ile yönetilmişlerdir.
- Başta mutlak yetkilerle donatılmış kral bulunurdu.(Krallar kendilerini "Dünya hakimi sayarlardı".)
- Ortadoęu'nun en büyük imparatorluklarından biri haline geldiler.

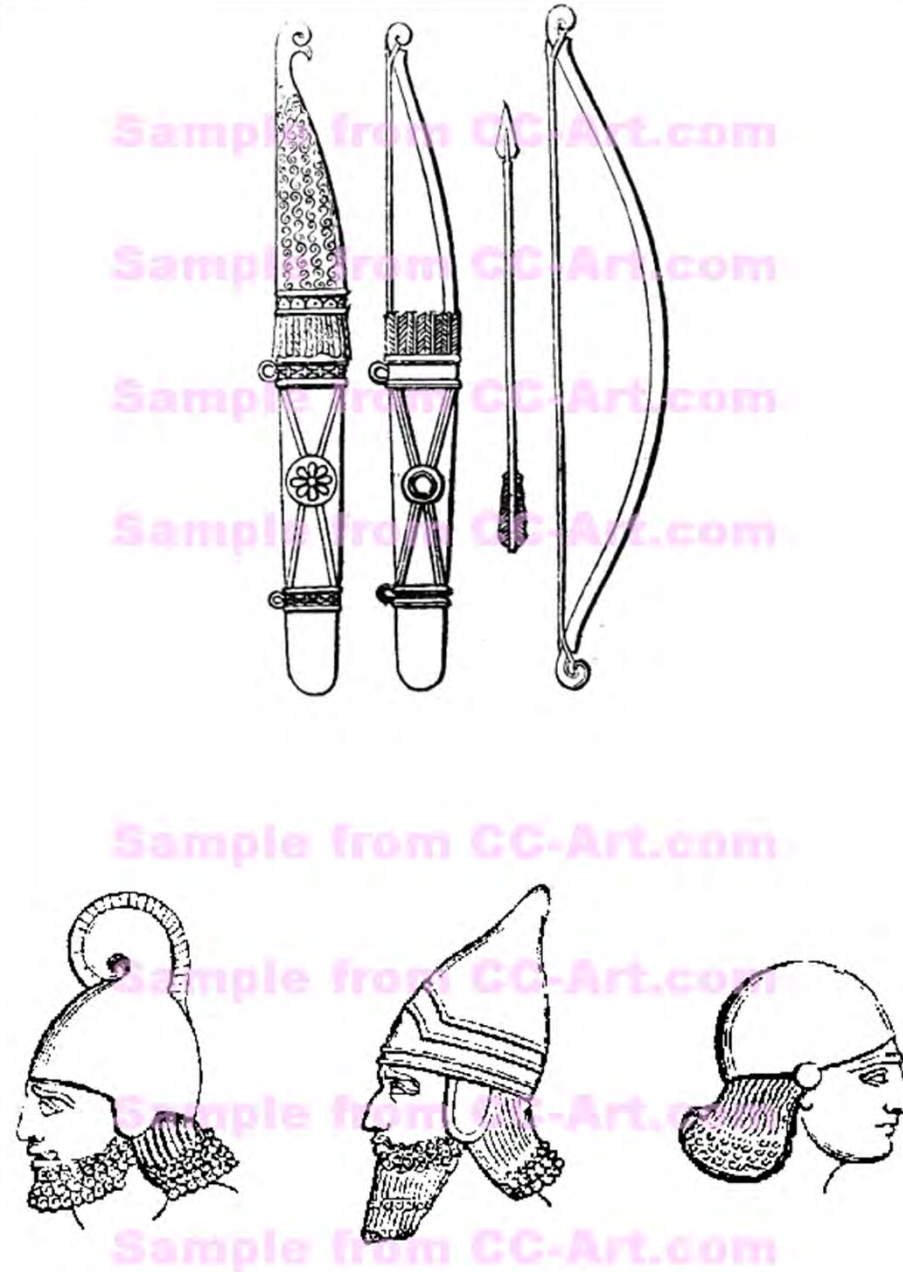
- Asur kralı Asurbanipal **Ninova**'da bir kütüphane kurmuş, Sümer ve Babil eserlerini kopya ve tercüme ettirerek saklamış ve bu sayede ilk **kütüphanecilik ve arşivcilik** çalışmalarını başlatarak yazılı eserlerin günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır

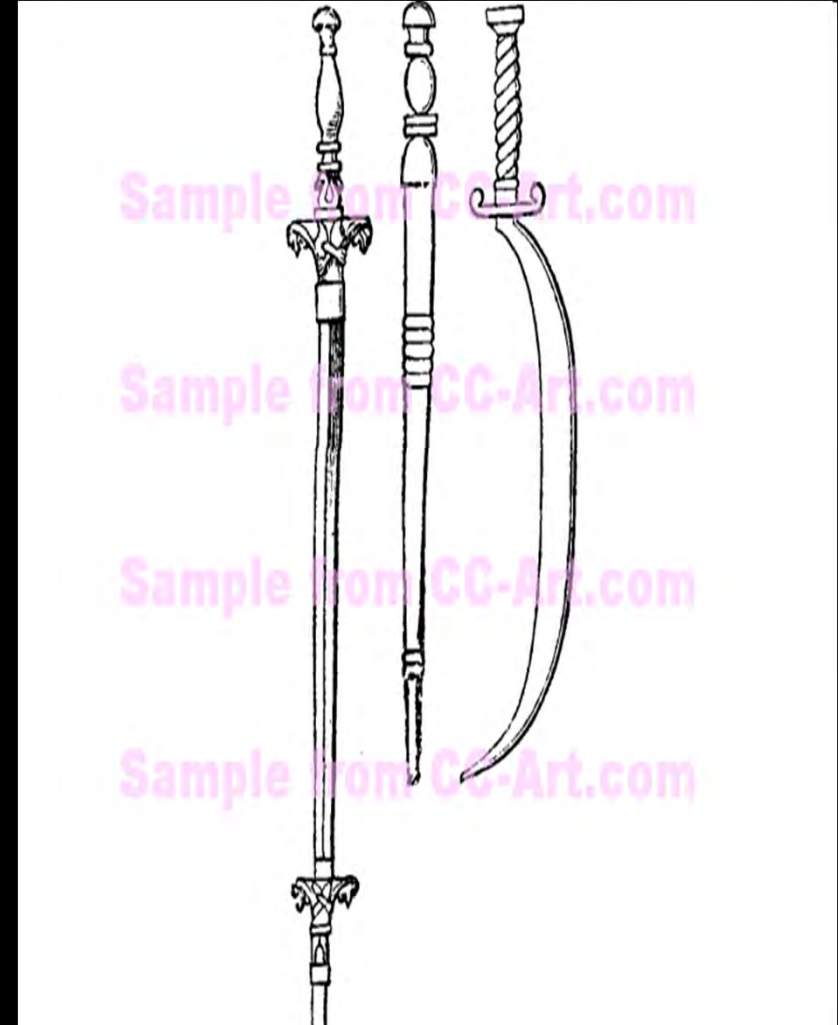
ASURLULAR

- Saraydan sonra ordu gelirdi. Devletin temeli orduya dayanırdı. Bu yüzden güçlü daimi ordular kurmuşlardır.

Asur Silah ve Başlıkları

Asurlular'da Din

- Asurlular Sümerlerin dini inanışlarından çok etkilenmişlerdir. Politeisttirler.
- Her bir tanrı ve tanrıçanın ayrı heykelleri

**Asur
adının
kaynağı
Milli Tanrı
Aşur**

Asur Sanatı

- Eski Asur M.Ö. 1900-1350
- Orta Asur M.Ö. 1350-1000
- Yeni Asur M.Ö. 1000-610
- Saray duvarlarında freskler, kabartmalar
- Kabartma veya freskin altında yazıyla olay anlatılmaktadır. Olaylar film şeridi düzeniyle anlatılır

Asur kanatlı boğa rölyefi

Assurlu Mona Lisa
Kalhu'da II. Assur-nasir-apli'nin kurduğu Kuzeybatı Sarayı'ndaki zannın kuluatı.

- M.Ö. 8.yy ilk yarısında kalhuda asur nasir-apli tarafından kurulmuş olan kuzeybatı sarayında bulunmuş olan fildişı kadın başı arkeologlar tarafından Asurlu Mona Lisa olarak isimlendirilmiş

**Kral III. Asur-nasir apli
M.Ö.865**

- Heykel alanda bütün yapıtlar **kralların yaşamlarını** ve yaptıklarını övmek için hazırlanmıştır. Tümünde gözlenen sert üslup, savaşçı halkın yapısına uygundur.

858 de kral III.Şulmanu-aşerid
kayıklarla Akdeniz seferinden elde ettiği
ganimetleri taşıtırken

- Alçak kabartmalardaki eşyalardan, silahlardan ve süslerden anlaşıldığına göre, Asur'da el sanatları büyük bir gelişme göstermiştir.

